

Passend examineren op het Gerrit Komrij College

Scholen en instellingen zijn verplicht om belemmeringen weg te nemen die leerlingen met een handicap of chronische ziekte ondervinden in het onderwijs en bij toetsen en examens. De *Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte* verplicht scholen daartoe.

Bij onderwijs en schoolexamens weegt de school af hoe ze de belemmeringen kan wegnemen. Een goede aanpassing neemt de belemmering weg, maar tast niet de exameneisen aan.

Als een kandidaat een beperking of ondersteuningsbehoefte heeft die het moeilijk maakt om toetsen of examens in hun gewone vorm af te leggen, dan kan de school kiezen voor een aangepaste afname. Dat stelt kandidaten in staat te laten zien of en in welke mate ze aan de eisen voldoen. De aanpassingen moeten in het voorafgaand onderwijs ook zijn gebruikt en de school moet de aanpassing(en) melden aan de Inspectie van het Onderwijs.

Deze brochure schrijft niet voor of een aanpassing voor een individuele leerling nodig is, maar definieert de kaders waarbinnen wij binnen het Gerrit Komrij College keuzes kunnen en mogen maken.

Als docenten of leerlingen/ouders/verzorgers vinden dat de kaders te beperkt zijn, kunnen ze contact opnemen met het Examenbureau via [e-mail](#). Vooral bij een combinatie van beperkingen kan het zijn dat het standaard aanbod niet voldoet. Het Examenbureau onderzoekt dan welke aanpassing mogelijk is, zodat de belemmeringen worden weggelaten terwijl de exameneisen overeind blijven. De beslissing om deze (aanvullende) aanpassing toe te passen, is vervolgens ook aan de leerling/ouder/verzorger.

Om voor een aanpassing in aanmerking te komen is het altijd noodzakelijk om de ondersteuningsbehoefte of beperking aan te tonen. In geval van een niet objectief waarneembare handicap of belemmering is een deskundigenverklaring vereist die moet zijn opgesteld door een ter zake kundige psycholoog, orthopedagoog, neuroloog of psychiater. De verklaring dient via de mentor aangeleverd te worden bij het Hoofd Ondersteuning. Indien er geen verklaring mogelijk is, is het ter beoordeling aan het Hoofd Ondersteuning. Zij zal vervolgens zorgen voor een juiste verwerking in Magister en het toekennen van de aanpassingen.

Voor vragen of opmerkingen over deze informatie kunt u contact opnemen via examen@gerritkomrijcollege.nl

Rob te Brummelstroete
examensecretaris

OVERZICHT BEPERKINGEN EN MOGELIJKE OPLOSSINGEN

Aangepaste werkplek

Sommige kandidaten hebben om (doorgaans) fysieke-motorische redenen behoefte aan een aangepaste werkplek. Denk aan een ruimer tafelblad, stoel met arm/rugleuning, wiebelkussen of zitondersteuning bij rug/bekkenklachten.

Computer als schrijfgerei

Het gebruik van de computer als schrijfgerei is algemeen toegestaan. Bij gebruik van de computer is gebruik van spellingscontrole bij alle examens toegestaan, uitgezonderd het examen Nederlands. Bij gebruik van de computer ziet de school erop toe dat de kandidaat geen toegang heeft tot hulpmiddelen die niet zijn toegestaan en dat de geheimhouding wordt gewaarborgd. Ook zorgt de school ervoor dat het werk niet verloren kan gaan. Gedetailleerde instructies voor het gebruik van de computer staan in de bijlage 'Computer als schrijfgerei bij schoolexamens GKC'.

Hulp bij (af)lezen, schrijven/typen, tekenen, structuur

Kandidaten kunnen om verschillende redenen moeite hebben met praktische vaardigheden die voorwaardelijk zijn om aan het schoolexamen deel te nemen. In dit geval kan hierbij hulp worden geboden. Omdat in de situatie waarbij hulp geboden wordt meestal gesproken moet worden om een goede hulp te kunnen bieden, is een aparte ruimte voor de leerling en de docent die hulp biedt aan te bevelen. Tevens zal er bij deze oplossing een extra surveillant aanwezig zijn, die beoordeelt of de docent niet meer hulp biedt dan strikt noodzakelijk.

Prikkelarme setting

Kandidaten die erg gevoelig zijn voor afleiding en prikkels of voor wie afname in een (zeer) grote groep erg overweldigend is, kunnen in een kleinere setting worden geëxamineerd. Ook voor kandidaten die zijn aangewezen op medische ondersteuning of waarvan verwacht wordt dat ze veelvuldig gebruik moeten maken van hulp bij (af)lezen, schrijven/typen, tekenen, structuur of pauzes, kan afname in een kleinere setting passend zijn.

Werkmansoren / geluidwerende koptelefoon

Kandidaten die het lastig vinden zich te concentreren in een volle ruimte, kunnen gebruik maken van een geluidwerende koptelefoon of werkmansoren.

Rekenkaart

Aan kandidaten met dyscalculie kan bij de centrale examens waarbij rekenen een rol speelt het gebruik van een rekenkaart worden toegestaan. De rekenkaart is een opstapje dat de kandidaat ondersteunt in het nadenken over verhoudingen, eenheden, afstanden etc.. De rekenkaart bevat geen formules, uitwerkingen of voorbeelden en mag geen afbreuk doen aan de te toetsen exameneisen.

Voor **kandidaten met een visuele beperking** wordt op aanvraag maatwerk geleverd. Zo worden de examens toegankelijk gemaakt voor de braille-lesregel, kan lettergrootte en contrast worden aangepast en worden afbeeldingen (indien nodig) omgezet in voeltekeningen. De toegankelijke examens voor visueel beperkte kandidaten zijn leverbaar met natuurlijke verklanking. In enkele gevallen wordt het schoolexamen vervangen door een mondeling examen, afgenomen door de vakdocent en een surveillant.

Vergroting opgaven / loep / leeslineaal / gekleurde overlays

De schoolexamens worden standaard opgemaakt in puntgrootte 12 (Arial). Dit is een adequate lettergrootte voor verreweg de meeste kandidaten. Kandidaten die zijn aangewezen op verdere vergroting kunnen digitaal werken met een meegeleverde pdf. De school mag ook zelf zorgen voor een verdere vergroting via de kopieermachine. Soms wordt bij grafieken, tabellen en dergelijke een kleinere letter gehanteerd. Als een kandidaat deze letters als (te) klein ervaart, kan hij gebruikmaken van een loep of een leeslineaal. Kandidaten kunnen ook gebruik maken van gekleurde overlays om de gewenste bladspiegel te creëren. Als

in uitzonderlijke gevallen een extra vergrote letter of een andere steunkleur gewenst is, kan de school hiervoor zorgen direct voorafgaand aan het centrale afnamemoment.

Spraaksynthese / digitale pdf

Een kandidaat die hier baat bij heeft kan bij alle vakken, uitgezonderd de talen, gebruik maken van spraaksynthese (leesondersteuning). Kandidaten met dyslexie mogen ook bij de talen gebruik maken van spraaksynthese.

Spreiding over/ examenjaren

Bij kandidaten die (zeer) beperkt belastbaar zijn, is het mogelijk een gespreid examen af te nemen. Het centraal examen en daarmee ook de schoolexamens, kan voor kandidaten over twee jaar worden gespreid (UB WVO art. 3.56). Het betreft dan kandidaten die langdurig ziek zijn of die door een bijzondere, van hun wil onafhankelijke, omstandigheid langdurig niet in staat is geweest het onderwijs in alle examenvakken gedurende het laatste leerjaar te volgen. Hiervoor is overleg nodig met de Onderwijsinspectie. De kandidaat legt dan in het eerste jaar een aantal vakken af en in het volgende jaar de resterende vakken. Hij heeft in beide jaren recht op herkansing van een van de in dat jaar afgelegde centrale examens. Wat niet is toegestaan, is het in het tweede jaar opnieuw afleggen van een in het eerste jaar afgelegd centraal examen.

Verlenging van de duur van het schoolexamen met ten hoogste 10 minuten tijdverlenging per 50 minuten toetstijd kan worden toegestaan als de school beschikt over een deskundigenverklaring. Bij een visuele, auditieve of lichamelijke beperking is zo'n verklaring niet nodig.

Pauze / time-out

Een alternatief voor tijdverlenging is het toekennen van een pauze / time-out tijdens het school examen. Inzet van een pauze / time-out kan tegemoet komen aan belemmeringen die kandidaten ervaren door bijvoorbeeld chronische vermoeidheid, concentratieproblemen of angstproblematiek. Tijdens een pauze kunnen kandidaten even het hoofd leegmaken, overtollige energie kwijtraken of gevoelens van angst en stress reduceren. Ook als de kandidaat tijd nodig heeft om (medische) handelingen te verrichten, kan een pauze worden ingezet. Een pauze vindt plaatst onder toezicht, zonder dat de kandidaat toegang heeft tot het examenwerk, lesmateriaal of internet. Vanzelfsprekend voorkomt de school dat andere kandidaten hinder ondervinden van de pauze van een individuele kandidaat.

Nieuwkomers

Alhoewel het bij deze categorie niet om een beperking gaat, worden zij toch meegenomen in deze opsomming.

Aan een kandidaat die ten hoogste zes jaar onderwijs in Nederland heeft gevolgd en van wie het Nederlands niet de moedertaal is, kan per 50 minuten toetstijd 10 minuten tijdverlenging worden toegekend (UB WVO art. 3.55). Daarnaast is het gebruik van een verklarend woordenboek Nederlands als hulpmiddel toegestaan, evenals een woordenboek vanuit het Nederlands naar de thuistaal van de kandidaat. Om de doeltreffendheid van het verklarend woordenboek Nederlands als hulpmiddel voor deze groep kandidaten te waarborgen, kan de onderwijskundig leidinggevende besluiten de kandidaat het gebruik van een digitaal woordenboek toe te staan, mits offline geïnstalleerd.

BIJLAGE 1: COMPUTER ALS SCHRIJFGEREI BIJ SCHOOLEXAMENS

De computer is als schrijfgerei toegestaan bij alle schoolexamens voor alle kandidaten. In het bijzonder is het gebruik van de computer als schrijfgerei zinvol voor kandidaten met een motorische beperking en voor kandidaten met dyslexie. In het kort volgen hier enkele aandachtspunten bij gebruik van de computer als schrijfgerei.

VEILIGE OPSLAG TIJDENS HET WERK

Niets is vervelender dan het kwijtraken van gemaakt werk. Bij gebruik van de computer als tekstverwerker is het daarom essentieel om te zorgen dat het gemaakte werk zeer frequent wordt opgeslagen. De ICT-afdeling kan hiervoor zorgen. Het is aan te raden het gemaakte werk niet op de computer zelf te bewaren, maar op een server in het netwerk of op een usb-stick. Mocht de computer crashen en niet meer te gebruiken zijn, dan kan de kandidaat op een andere computer verder werken. Het risico van een stroomstoring kan worden voorkomen door de kandidaat op een laptop met een opgeladen batterij te laten werken en eventueel de computer aan te sluiten op de voeding.

De naamgeving van het bestand moet zodanig zijn dat het eenvoudig terug te voeren is naar de kandidaat die het werk gemaakt heeft. Het is aan te raden dat de kandidaat ook in zijn tekst zijn naam en klas vermeldt.

GEEN TOEGANG TOT VERBODEN MATERIAAL

De kandidaat mag geen toegang hebben tot hulpmiddelen die bij het schoolexamen niet zijn toegestaan. Behalve bij de schoolexamens waarbij de kandidaat mede beoordeeld wordt op spelling, mag hij een tekstverwerkingsprogramma gebruiken met ingeschakelde spellingscontrole. Op de tafel van de kandidaat mag ook een papieren woordenboek liggen. Toegang tot een digitaal woordenboek, een (digitale) encyclopedie, e-mail, Whatsapp, Teams en Internet is niet toegestaan.

Evenmin mag een ander toegang hebben tot het door de kandidaat gemaakte werk.

Er zijn geen nadere voorschriften over de wijze waarop de school hiervoor moet zorgen. Het is aan de school om te bepalen of dit het eenvoudigst is te realiseren middels een van het netwerk losgekoppelde machine, of dat het mogelijk is om binnen het netwerk verboden communicatie te blokkeren.

Volledigheidshalve: ook goed toezicht is belangrijk.

KANDIDATEN MET EEN DYSLEXIEVERKLARING

Kandidaten met een dyslexieverklaring kan worden toegestaan de spellingcontrole in te schakelen, ook bij de schoolexamens waarbij er beoordeeld wordt op spelling.

NA HET AFSLUITEN VAN DE ZITTING

Na afsluiting van de zitting wordt het werk uitgeprint en door de kandidaat en (één van) de surveillant(en) getekend. De kandidaat zal zelf naam en klas al hebben vermeld in zijn tekstbestand, zo niet, dan kan dat nog op de print worden aangevuld. De print geldt als het officiële toetsdocument dat naar de docent gaat.

COMBINATIE MET AUDIO/SPRAAKSYNTHESE EN PDF

De computer kan ook worden gebruikt voor het weergeven van het schoolexamen op het beeldscherm, dat daarna geschikt is voor spraaksynthese (omzetten van tekst in spraak). Voor kandidaten die baat hebben bij verklanking is dit geoorloofd. Het is in beginsel goed mogelijk om op één computer zowel de tekst (in pdf) te hebben, als het schrijfdeel (tekstverwerker). Dat vergt echter wel enige oefening en is dus alleen zinvol als de kandidaat er in de voorafgaande periode ook mee heeft gewerkt/geoefend.